

2018-04-26

Riksdagens ombudsmän – JO
Box 16327
103 26 Stockholm

Anmälan

Jag är ombud för Felix Jonsson, som läser till ingenjör vid Kungliga Tekniska högskolan i Stockholm (se bilagd fullmakt). Genom denna skrivelse anmäler Felix KTH, och ett antal anställda vid skolan, för att ha agerat felaktigt i samband med utredning och handläggning av en påstådd disciplinär förseelse. Skolan har brutit mot de principer om saklighet, objektivitet och likabehandling som gäller inom all offentlig förvaltning, samt mot den rätt till åsikts- och yttrandefrihet som regeringsformen tillförsäkrar enskilda gentemot det allmänna. Ärendet har diarienummer VJ-2017-0160 hos KTH.

Beskrivning av händelseförloppet

Den 29 november 2017 hade Felix utanför lektionstid en diskussion med två klasskamrater. Diskussionen handlade om invandrades överrepresentation i vissa typer av brottslighet och om skillnaderna mellan kristendomen och islam. Personerna Felix samtalande med bad honom att presentera belägg för två påståenden han gjort i diskussionen; nämligen att invandrare av utomeuropeisk härkomst är överrepresenterade

ADRESS

Artillerigatan 6, 1 tr
114 51 Stockholm

TELEFON

072 - 017 13 55

E-POST

carl@ridderstrale.net

i sexualbrott och att det finns grundläggande skillnader mellan den kristna religionen och islam.

Nästa dag överlämnade Felix, även nu utanför lektionstid, ett dokument som sammanfattade en nyligen gjord statistisk undersökning av domar i mål som gäller sexualbrott (se bilaga 1) till de två klasskamrater han diskuterat med. Dokumentet innehöll även ett antal citat ur Koranen.

Efter att ha läst sammanställningen valde de båda personer Felix överlämnat den till att sprida den vidare till andra studenter i samma grupp. Det fick till följd att en kvinna som fått dokumentet vidarebefordrat till sig reste sig upp under en föreläsning och började skrika att Felix var "rasist" och "nazist".

Dagen därpå, fredagen den 1 december 2017, valde fem studenter som Felix gjorde ett grupparbete med att frysa ut honom från samarbetet i gruppen. De upphörde helt att kommunicera med honom och berövade honom tillgången till en gruppchatt och gemensamma arbetsdokument. Felix gjorde ett flertal försök att kommunicera med de övriga gruppmedlemmarna, men bemöttes med tystnad.

Måndagen den 4 december 2017 informerades Felix under ett möte med avdelningschefen Magnus Brenning om att han blivit avstängd från det pågående grupparbetet, samt att han istället skulle utföra en uppgift på egen hand. Beslutet hade fattats redan den 1 december 2017 av Magnus Brenning och universitetsadjunkten Anders Lindström utan att dessa hade informerat Felix eller berett honom tillfälle att yttra sig innan beslutet togs. Magnus Brenning klargjorde för Felix att skälet till avstängningen var att de övriga studenterna i gruppen ogillade hans politiska åsikter och därför inte ville samarbeta med honom. En ljudupptagning från mötet finns på en minnessticka som lämnas in tillsammans med denna anmälan (bilaga 2).

Under en föreläsning den 4 december 2017 informerade Anders Lindström, tillsammans med jämställdhetssamordnaren Anna Josefsson, hela Felix klass samt två parallellklasser

om att han ansåg att Felix hade handlat i strid med KTH:s regler om diskriminering och "vad man får säga och inte säga". Han klargjorde att man från KTH:s sida hade "agerat direkt", att saken skulle "tas vidare" och att skolan "gör någonting åt det". Anna Josefsson förklarade att det inträffade "inte är ok" och något som KTH "absolut inte vill ska hända på skolan". Se film från föreläsningen på bilaga 2. Anders Lindström och Anna Josefsson namngav inte Felix men alla närvarande visste vid det laget vad som hade hänt och att det var honom de talade om.

Samma dag, den 4 december 2017, kallades Felix till ett möte med studievägledaren Annelie Fredriksson och Marja Mutikainen, som är HR-ansvarig vid KTH. Felix informerades under mötet om att KTH hade påbörjat en utredning som syftade till att ta reda på om han gjort sig skyldig till "diskriminering", "trakasserier" eller "kränkningar" genom att överlämna det tidigare nämnda dokumentet till studenterna han hade haft en diskussion med. En ljudupptagning från mötet finns på bilaga 2.

Under mötet gjorde Annelie Fredriksson gällande att "man inte får sprida politiska åsikter oavsett om det är fakta" på KTH eftersom skolans värdegrund förbjuder det. När Felix undrade om det inte rådde åsiktsfrihet på KTH svarade Marja Mutikainen att "ibland kan din åsikt ... uppfattas som trakasserier eller som kränkning".

Felix påpekade att studenterna som han hade överlämnat dokumentet till hade bett honom att göra det, samt att de studenterna inte hade tagit illa upp. Protesterna hade kommit från personer som fått dokumentet överlämnat till sig av dem som Felix ursprungligen gett det till. Marja Mutikainen förklarade då att "det räcker att någon som i sin tur har hört om det eller fått det förklarat för sig känner sig kränkt eller trakasserad". Hon utvecklade senare under samtalet resonemanget enligt följande:

"...trakasserier och eller kränkningar kan vara i nästa steg när någon annan får den här informationen. Om de här personerna som du gav underlaget till sprider i sin tur vidare och då hamnar det hos personer som känner att 'jag känner mig kränkt när jag läser det här'.

Då blir det ju en utredning som försöker reda ut vem är det som ursprungligen sprider den här informationen.”

Efter mötet med Felix hade Annelie Fredriksson kontakter med fler studenter som framförde ytterligare klagomål på att Felix skulle ha uttryckt åsikter som de inte höll med om i olika sammanhang.

Den 18 december 2017 gav Annelie Fredriksson in en anmälan om misstänkt disciplinär förseelse till rektor (bilaga 3). Anmälan gällde misstanke om ”störande handling eller trakasserier” och tog utöver det ovan beskrivna tillfället då Felix sammanställde ett dokument med statistik upp ytterligare åtta punkter som lades honom till last. Dessa ytterligare punkter gick även de i allt väsentligt ut på att Felix hade gett uttryck för åsikter som andra studenter inte tyckte om. Det påstods bland annat att ”det märktes att han hade politiskt färgade åsikter” och att han ”pratar ofta om att olika saker är ’vänstermaffians’ fel”. Anmälan avslutades med följande reflektion:

”Det är svårt att göra en bedömning utifrån det som kommit fram, vad är olagligt och vad är fria åsikter, öppet klimat och fria åsikter? När går man över gränsen till att det blir hets mot folkgrupp? Jag och Marja kom fram till att detta inte var avsiktligt, att vi behöver göra en handlingsplan där vi går igenom med Felix vad som är ok och när det är lämpligt att hålla tyst om sina åsikter om de inte stämmer överens med resten av klassen både för hans skull och för klassämjans skull.”

Den 20 december 2017 hölls ännu ett möte med Felix. Vid mötet informerade Annelie Fredriksson Felix om att hon hade anmält honom till rektor. Enligt Annelie Fredriksson var det KTH:s förvaltningsjurister som hade uppmanat henne att anmäla det inträffade. Själv sade hon emellertid att hon inte tyckte att hennes egen anmälan var befogad. Enligt henne hade hon anmält Felix därför att ”medierna har varit på KTH” och därför att hon var orolig för vad som skulle hända med henne om hon inte gjorde en anmälan. Följande konversation ägde rum:

Felix: Tycker inte du att det här blir absurt?

Annelie: Det spelar ingen roll vad jag tycker.

Felix: Jo, det spelar faktiskt roll vad du tycker för det är du som skickar det här vidare.

Annelie: Ja, för att jag måste. Jag gör tjänstefel om jag inte gör det.

Felix: Jo, men hon Anna, jämställdhetssamordnaren, sade att många fall inte skickas vidare.

Annelie: Och vet du, KTH har fått skit för att vi inte gör det. Därför är de på oss nu. Medierna har varit på KTH. De har dragit upp "varför har ni inte anmält det här till disciplinnämnden" när vi har ansett att det här inte ska gå vidare till disciplinnämnden. Vad tror du händer med mig om jag inte gör det här?

Felix: Så du menar att du skickar vidare det här för att du måste och du tycker själv inte att det borde skickas vidare?

Annelie: Ja, jag hade inte fattat det beslutet själv. Men som sagt det är ju inte mitt beslut.

Felix: Så det är ingens beslut?

Annelie: Det är ju förvaltningsjuristernas beslut. Och universitets... vad det nu heter för någonting. Att har man en misstanke så måste man göra det, finns det något minsta lilla.

(34:18 – 35:19 i ljudupptagningen från mötet, bilaga 2)

Undertecknad har i egenskap av ombud för Felix tillskrivit KTH vid två tillfällen och bemött anklagelserna mot honom (se bilaga 4-5).

Den 3 april 2018 beslutade rektor att lämna anmälan utan åtgärd. Se beslut, bilaga 6.

Felaktigheter i KTH:s agerande

Någon utredning borde aldrig ha inletts

När klagomål först inkom om att Felix hade upprättat en sammanställning med statistik avseende invandrares brottslighet borde reaktionen från KTH:s sida blivit att förklara för de klagande studenterna att det råder yttrandefrihet på skolan och att Felix har rätt att sammanställa vilket material han vill. Det stod redan från början klart att Felix inte hade agerat på något sätt som kunde föranleda disciplinär åtgärd enligt 10 kap. 1 § högskoleförordningen. Men istället för att lämna klagomålen utan åtgärd inledde skolan en utredning, och senare ett disciplinförfarande, som innebar att Felix under den period på cirka fyra månader som ärendet pågick tvingades leva med rädslan för att han skulle bli avstängd från sin utbildning.

Felix har stängts av från ett grupparbete på grund av sina politiska åsikter

Den 1 december 2017 beslutade Anders Lindström och Magnus Brenning att stänga av Felix från ett grupparbete. Beslutet fattades därför att övriga studenter i gruppen inte ville samarbeta med Felix på grund av hans politiska åsikter. Konsekvensen för Felix blev att han tvingades lägga ned extra tid på att utföra en annan uppgift på egen hand, samt att de övriga studenternas utfrysning av honom sanktionerades genom ett beslut av två lärare på skolan. Felix har således särbehandlats negativt av skolan på grund av hans åsikter.

Felix har anklagats för regelbrott inför andra studenter

Den 4 december 2017 påstod universitetsadjunkten Anders Lindström och jämställdhetssamordnaren Anna Josefsson under en föreläsning att Felix hade brutit mot KTH:s regelverk. Tilltaget innebar en social katastrof för Felix. Efter att hans agerande hade fördömts av KTH:s personal tog hans studiekamrater ställning mot honom. Rykten började spridas och han blev utfrysad av övriga studenter på skolan.

Det fanns ingen rimlig anledning för Anders Lindström och Anna Josefsson att ta ställning mot Felix på det sätt som skedde. Tvärtom var det angeläget att de i egenskap av företrädare för skolan förhöll sig opartiska i den uppkomna situationen. Deras påståenden att Felix skulle ha brutit mot "vad man får säga och inte säga", att det inträffade "inte är ok" och något som KTH "absolut inte vill ska hända på skolan", saknade dessutom all grund.

Anmälan till rektor var ogrundad och föranleddes av ovidkommande hänsyn

Annelie Fredrikssons anmälan om misstänkt disciplinär förseelse grundade sig på att Felix i olika sammanhang skulle ha gett uttryck för åsikter som andra studenter inte tyckte om. Att uttrycka åsikter är inte otillåtet och kan aldrig föranleda någon disciplinär åtgärd. Vare sig anmälan eller utredningsmaterialet innehöll heller några påståenden om att Felix skulle ha stört undervisning eller trakasserat någon person. Det stod därför klart att anmälan var ogrundad redan när den lämnades in. Av 10 kap. 9 § högskoleförordningen följer att anmälan till rektor endast ska göras vid grundad misstanke om förseelse som kan föranleda disciplinär åtgärd. Det var därför felaktigt att anmäla Felix.

Av Annelie Fredrikssons uttalanden under mötet med Felix den 20 december 2017 framgår dessutom att hennes beslut att anmäla Felix inte grundade sig på några sakliga skäl, utan tvärtom föranleddes av helt ovidkommande hänsyn. Annelie Fredriksson ansåg i själva verket att Felix inte borde anmälas, men gjorde det ändå därför att "medierna har varit på KTH". Hon var uppenbarligen också rädd för att drabbas av negativa konsekvenser om hon inte anmälde, vilket framgår av hennes uttalande "vad tror du händer med mig om jag inte gör det här". Uttalandena är anmärkningsvärda. Myndighetsutövning får inte påverkas av att tjänstemän är oroliga för att kritiseras i media eller vilka konsekvenserna för deras egen del kan bli.

KTH har kränkt Felix yttrandefrihet

KTH:s åtgärder mot Felix har föranletts av att han har gett uttryck för åsikter som andra studenter inte tycker om. Skolan tycks i sin handläggning av ärendet ha vägletts av föreställningen att det är förbjudet att uttrycka åsikter som strider mot skolans "värdegrund" eller som kan göra andra upprörda. Några citat som illustrerar det sagda redovisas i bilaga 7.

Den inställning som kommer till uttryck i de citerade uttalandena är fullständigt verklighetsfrämmande. KTH har ingen rätt att diktera vilka åsikter skolans studenter får ge uttryck för. Så länge studenterna håller sig inom lagens ramar står det dem fritt att säga eller skriva vad de vill, alldeles oavsett vad som står i skolans värdegrund. Det finns inte heller något förbud mot att uttrycka åsikter som kan göra andra upprörda. Att en åsikt upplevs som kontroversiell och väcker upprördhet innebär inte att någon har kränkts eller trakasserats.

KTH:s personal har under ärendets handläggning uppvisat en anmärkningsvärd okunskap om de regler som en myndighet har att följa. Konsekvenserna har för Felix del blivit att han har stängts av från ett grupparbete, frysts ut av sina kurskamrater och tvingats leva med hotet om disciplinära åtgärder hängande över sig under de cirka fyra månader som KTH har ägnat åt att utreda om han ska bestraffas för sina åsikter.

Det inträffade väcker allvarliga frågor om huruvida KTH respekterar studenternas demokratiska fri- och rättigheter. Felix hemställer därför om att JO granskar ärendet.

Stockholm, dag som ovan

Carl Ridderstråle